

Nederlands Tijdschrift voor Kerk en Recht, Boekbespreking: 1 (2007) 1-2

L.J. Koffeman

Boekbespreking Coertzen, P., Decently and in Order (2004)

P. Coertzen, 'Decently and in Order'. A Theological Reflection on the Order for, and the Order in, the Church, Canon Law Monograph Series, 4, Peeters, Leuven/Dudley, Ma 2004, 297 p., geb., € 40,--, ISBN:9042914947.

Een combinatie van twee kenmerken maakt dit boek de moeite waard. Het is Engelstalig, en het geeft een fundamentele theologische doordenking van het gereformeerde kerkrecht in de traditie van Dordt. Voorzover van eerdere vergelijkbare studies sprake is, zijn zij Nederlandstalig. Coertzen, recent geëmeriteerd als hoogleraar kerkrecht te Stellenbosch (Zuid-Afrika), legt hiermee een omvattend leerboek op tafel dat voor een internationaal theologisch publiek toegankelijk is. Hij zoekt zijn eigen positie in een dialoog zowel met het Duitse belijdende kerkrecht (Wolf, Dombois) als met het canonieke recht van de Rooms-Katholieke Kerk en de Anglicana. Hij besteedt in het eerste deel veel aandacht aan methodologische vragen en aan de relatie van het kerkrecht tot Schrift en belijden. Nadat daarmee de kaders zijn aangegeven, gaat hij dieper in op aard en encyclopedische plaats van het vak kerkrecht, en op aard, functie en gebruik van een concrete kerkorde.

Dit boek is een vertaling en bewerking van een Afrikaanstalige publicatie, *Gepas en ordelik: 'n Teologiese verantwoording van die orde vir en in die kerk*, die uitkwam in 1990. Mijn indruk is echter wel, dat het vooral een vertaling is: van een bewerking in het licht van nieuwere ontwikkelingen en discussies – in het Zuid-Afrika van na de apartheid! – is eigenlijk geen sprake. En dat is jammer. De rol van de context in de ontwikkeling van concreet kerkrecht blijft daarmee sterk onderbelicht. Het is zelfs uitgesproken wrang, dat wél – en op zichzelf natuurlijk volkomen terecht – een- en andermaal gewezen wordt op de grote betekenis van de *Theologische Verklaring van Barmen* voor de ontwikkeling van een belijdende visie op het kerkrecht in de Duitse kerkstrijd onder het nazisme, maar dat met geen woord wordt verwezen naar de vergelijkbare

betekenis die de *Belijdenis van Belhar* toekomt voor de ontwikkeling van een dergelijke visie in de context van de Zuid-Afrikaanse apartheid. De kernuitspraak van Barmen, dat de kerk haar orde niet mag ontleen aan b.v. wisselende politieke overtuigingen, wordt op geen enkele wijze gerelateerd aan het apartheidsverleden van de Zuid-Afrikaanse kerken in de gereformeerde traditie. De meest toegespitste uitspraak die ik in dit verband heb kunnen vinden was deze algemene opmerking: ‘one could quote many examples where the DRC [the Dutch Reformed Church, de grote ‘blanke’ kerk ten tijde van de apartheid, LJK] also established a defective order and, as such, actually hampered its functions as a church” (202).

Terecht constateert Coertzen dat de ontwikkeling van het belijdende kerkrecht, in het spoor van Barmen en b.v. Dombois, de laatste decennia is gestokt (233). Hier ligt een grote uitdaging, en dat niet alleen in Duitsland. Coertzen pakt die draad in elk geval op, al is de mogelijkheid niet steeds aangegrepen om nieuwere literatuur te verwerken. Zo gaat hij nergens in op meer recente, uitdagende publicaties van de Vlaamse canonist Rik Torfs, met wie hij overigens sinds vele jaren nauw samenwerkt.

Het neemt niet weg dat dit boek een volgende stap in het internationale theologische gesprek over het kerkrecht mogelijk maakt door een brug te slaan tussen de bezinning in de traditie van Dordt en de bredere oecumenische dialoog die tot dusver (te) sterk beheerst wordt door ontwikkelingen binnen de episcopaal getinte tradities. De oecumene verdient een stevige bijdrage vanuit gereformeerde hoek. En die wordt hier zeker gepresenteerd.